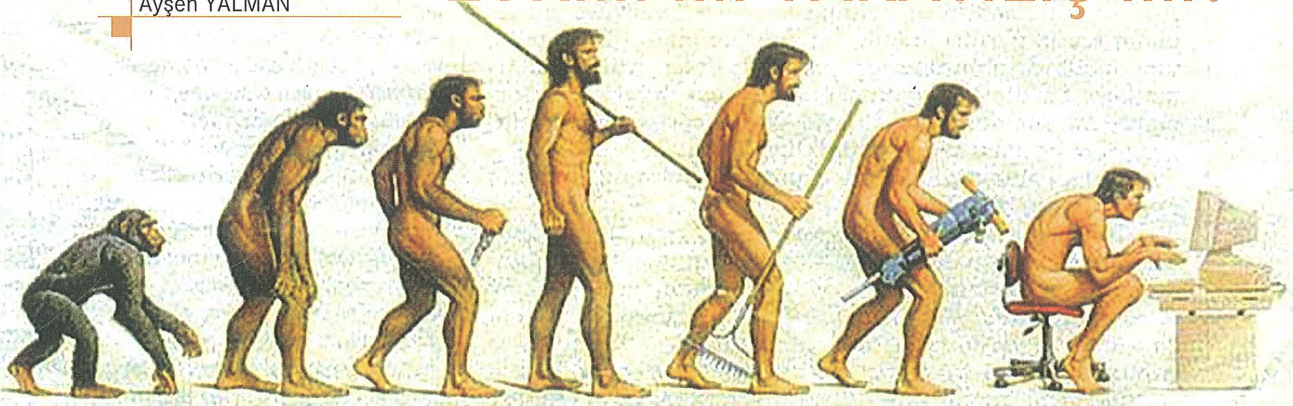

BİR KÖRDÜĞÜM: EVRİM Mİ YARATILIŞ MI?

Ayşen YALMAN

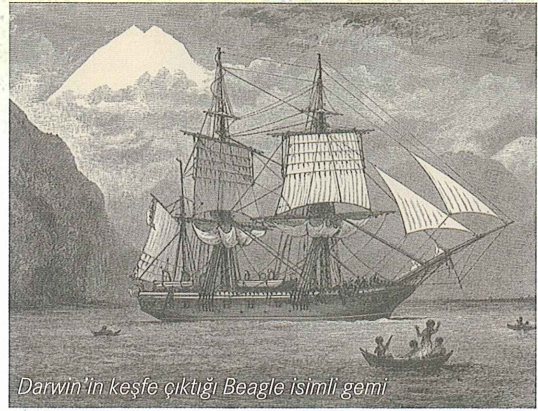

Henüz 150 yıllık bir geçmişi olmasına rağmen, tüm dünyayı sarsan, belki de bilim tarihinin en büyük ayrılıklarının yaşandığı, birbirine karşıt görüşte olanların işten çıkarıldığı ve dergi kapağına koymaya bile tahammülü olmayanların kendilerine saplantı meselesi yaptığı, kısacası büyük tartışmaların yaşandığı “EvrİM Teorisi” bugünlerde yine gündemden düşmüyor. Yıllar önce ortaya atılmış bir teori, neredeyse ringin iki zıt köşesine çekilmiş iki boksör gibi evrimi destekleyenler ve desteklemeyenler olarak bugün dünyayı iki gruba ayırdı.

Bugün olduğu gibi yıllar sonra da, hala aynı hararetle tartışmalara zemin hazırlayacak gibi görünüyor. Çünkü teorinin kurucusu olan Charles Darwin’in 200. doğum yıldönümü ve “Türlerin Kökeni” kitabının yayınlanışının 150.yılı nedeniyle 2009 yılı, UNESCO tarafından tüm dünyada “Darwin Yılı” olarak ilan edildi. Bu kapsamda hem Türkiye’de hem de dünyanın diğer ülkelerinde teori üzerine çok sayıda konferans, söyleşi, vs. yapılacak. Başka bir deyişle 2009 yılı, yine Evrim Teorisi tartışmalarının maksimum seviyede olduğu bir yıl olacak. Peki evrim teorisi nedir? Nasıl ortaya çıkmıştır? Neden bu kadar hararetle tartışmalar yapılmaktadır?

TEORİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Dünyada yerleşmiş her medeniyet dünyanın, insanların ve diğer canlıların orjinleri hakkında kendilerine göre teoriler üretmeye çalışmışlardır. Gelenek-

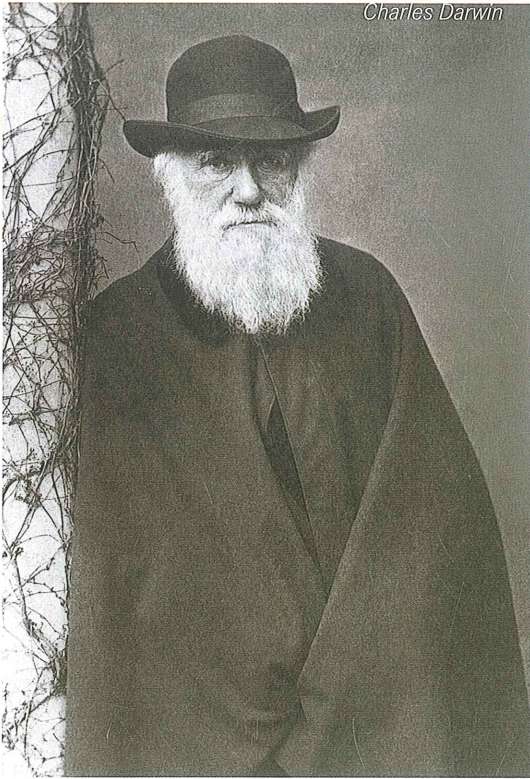

sel Hristiyanlık, Yahudilik ve Müslümanlık dünyası canlılığın kaynağını ve bu canlıların çevreye adaptasyonlarını sağlayan kanat, solungaç, el gibi organları “her şeye gücü yeten Tanrı” ile bağdaştırmışlar. İlk Çağ Yunanistanı’nda ise filozoflar yaratılışla ilgili kendilerine göre efsaneler üretmişler. Anaximander, hayvanların bir türünün tamamen diğer türüne dönüşebildiğini öne sürerken, Empedocles ise bir hayvan türünün kendinden önceki türlerde bulunan birçok kısmın bir bileşeni olabileceğini savunmuş. Öte yandan Augustine, bütün bitki ve hayvan türlerinin Tanrı tarafından yaratıldığını ifade etmiş.

Yani, bir yanda biyolojik bir süreç devam ederken diğer yandan da dinsellik ön plana çıkmış. Yüzyıllar sonra aynı araştırmaların yapıldığını, aynı tartışmaların sürdürüldüğünü görmek ise mümkün olmuş. O güne kadar birçok kişinin adını koyamadığı ya da koymadığı teori, “EvrİM Teorisi” olarak yıllar sonra isimlendirilmiş.

Charles Darwin

Çocukluğunda okula gitmeyi pek sevmeyen, tıp öğrenimini de kan görmeye dayanmadığı için yarıda bırakan İngiliz Biyolog Charles Darwin, papaz olmaya karar verdikten sonra, doğa bilimlerine merak sarar. Daha 20'li yaşların başlarında Darwin, gezmeye, yeni yerler görmeye ve araştırmaya başlar. İngiliz keşif gemisi olan Beagle ile çıktığı uzun yıllar süren araştırmaları, özellikle Güney Amerika kıyılarındaki Galapagos Adaları'ndaki gözlemleri neticesinde, Evrim Teorisi'nin ilk taslağını kafasında oluşturmuştur. Yıllar süren çalışmalar sonrasında, "Türlerin Kökeni" kitabı 1859 yılında, Darwin 50 yaşındayken yayımlanır.

Aslında pek çok kaynak, evrim kuramını ilk bulan kişi olarak, Darwin'i bilir. Oysa gerçek biraz farklıdır. Çünkü Eski Yunan'da doğan evrim fikrini kapsamlı olarak ilk savunan kişi Fransız biyolog Jean Baptiste Lamarck olmuş. 19. yüzyıl başında ortaya attığı teori, "canlılar hayatları sırasında kazandıkları özellikleri, sonraki nesillere aktarırlar" varsayımına dayanıyordu. Lamarck, zürafaların ağaçların yüksek dallarına uzanmaya çalıştıkça boyunları uzayan ceylanlardan türediklerini savunmuştu.

Bunun gibi pek çok durumu, geçmiş bir olaya dayandıran Lamarck teorisini çok fazla ilerletemedi. Yıllar sonra, Darwin'in dedesi de bu teori üzerine çalışmalar yaptıysa da; açıkça ifade etmek gerekir ki; ikisi de ne Darwin kadar ses getirebildiler ne de bilime ışık tutacak çalışmalar yapabildiler. Genç bir araştırmacı olan Darwin, modern biyolojinin temeli sayılabilecek araştırmalarını, gençken çıktığı keşif gezilerinde incelediği çiçek, böcek, ağaç, vs. gibi nesnelerin başkalaştığı yönünde yoğunlaştırdı. Darwin, dünyadaki tüm canlıların kökeninin kendilerinden önce yaşamış türlere dayandığını, ayırt edilebilir farklılıklar, başarılı nesillerde meydana gelmiş genetik değişikliklerin bir sonucu olduğunu savundu. Yani evrim, bir canlı popülasyonunun genetik kompozisyonunun zamanla değişmesi anlamına geliyordu. Genlerdeki mutasyonlar, göçler veya çeşitli türler arasında yatay gen aktarımları sonucu türün bireylerinde yeni veya değişmiş özelliklerin ortaya çıkması, evrim sürecini yürüten temel etmen oldu.

Dünyada henüz sadece 2 milyon civarında tanımlanabilmiş ve sınıflanabilmiş canlı çeşidi var. Bazı tahminlere göre henüz tanımlanmamış 10 ila 30 milyon canlı türü var. Bir milimetrenin binde birinden kısa bakterilerden tutun, yerden yüksekliği 100 metreyi; ağırlığı binlerce tonu bulan *Sequoia Servi Ağaçları*'na kadar dünyadaki canlı türleri, cüsse, biçim ve yaşayış biçimi açısından çok büyük farklılıklar gösterir. Dünyadaki bu neredeyse sınırsız sayıdaki yaşam biçimi, evrimsel sürecin bir sonucu olarak kabul ediliyor. Teoriye göre, tüm canlılar, ortak atalardan geldikleri için akrabadırlar. Yeni nesiller, eski nesillere göre farklılıklar taşırlar ve ortak atadan uzaklaştıkça çeşitlilik artar.

Evrimsel kuramının modern biyolojinin temeli olduğuna inananların sayısı hiç de az değil. Çünkü kuram, geliştirdiği teknolojilerle gündelik yaşamın içerisine girdi. Tedavide kullanılan antibiyotiklere karşı bakterilerin geliştirdiği direncin yönetimi, tarımda ürün kaybı ya da insan sağlığını korumak amacıyla haşerelere karşı kullanılan ilaçlara karşı gelişen direncin yönetimi, tarımda üretimi artırmak için yapılan ıslah çalışmaları, yeni ilaçların üretimi, virüse bağlı has-

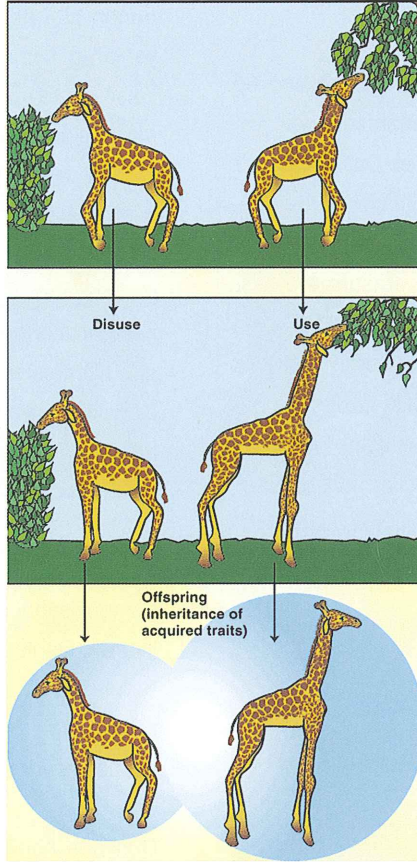
talıkların tedavisi, farklı canlılara ait genlerin bakterilere aktararak üretimde kullanılması gibi birçok yöntem evrimsel ilkelere dayanıyor.

EVİRİME KARŞI YARATILIŞ

Tüm dünya evrim teorisinin zeminini hazırladığı bilimsel çalışmalar yürütürken, eski çağlardan beri, pek çok şeyi din ile açıklayanlar, insan ırkının ve tüm canlıların bir yaratan tarafından meydana getirildiğine inanıyor. Bu çevreler, Darwin'e ve onun teorisine çok sert bir şekilde karşı çıkıyorlar. Bir varlığın zaman içerisinde başka bir varlığa dönüşebilmesinin mümkün olamayacağını, ilerleyen tıp sayesinde DNA, RNA gibi canlıların yapısal özelliklerinin değişemeyeceğinin anlaşıldığını söylüyorlar. Dolayısıyla "Evrimsel Teorisi"ne karşı "Yaratılış Teorisi" ortaya atılmış oluyor. Tartışmalar hala güncelliğini koruyor.

TÜRKİYE'DE EVRİME BAKIŞ

2005 yılında gelişmiş ülkeler seviyesindeki 34 ülkeyi içeren bir çalışmada, evrimi doğru kabul edenlerin oranı yaklaşık yüzde % 27 ile en düşük Türkiye'de bulunmuş. Gelişmiş Avrupa devletlerinde evrimin doğru kabul edilme oranları Türkiye'den çok daha yüksek çıkmış. İzlanda'da halkın % 80'inden fazlası, Danimarka, Fransa, İngiltere, Japonya'da halkın yaklaşık % 80'i evrimi kesin olarak doğru kabul ediyorlar. Türkiye'deki durum ise daha farklı. Din Kültürü derslerinin yanı sıra Fen Bilgisi ve Biyoloji derslerinin kitaplarında yaratılışçı görüşlere yer veriliyor olması, ortaöğretimdeki öğrencilerin % 75'inin evrim teorisine inanmamasının nedeni olarak gösteriliyor. 2008 yılında Hacettepe Üniversitesi Biyoloji öğretmeni aday 98 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada, katılımcıların % 43'ünün evrim teorisini benimsediği, % 30'unun kararsız olduğu,

Lamarck'ın Zürafa Teorisi

% 16'sının ise benimsemediği ortaya çıkmış. Araştırmayı yapan uzmanlar, öğrencilere yapılan en büyük kötülüğün, Fen Bilgisi derslerinde evrim kuramının, yaratılışla birlikte işlenerek ikilik yaratılması olduğunu söylüyorlar.

SONUÇ

Evrimsel teori görüldüğü gibi, belirli bir ideoloji ile yaklaşılmaya, belirli yönlerle çekilmeye çok müsait ve çok esnek bir yapıya sahip. Dolayısıyla adeta kör düğüm olmuş. Ancak bilim çevresinden pek çok kişi kabul etmese de, yarım yüzyıl önce, yöntem yetersizliğinden tartışma salonlarının dışında bırakılan evrimsel konuları, kuramın 150.yılında dev kapıları ardına

dek açarak buyur etmenin zamanı geldi. 2009 yılı, karanlık kalmış pek çok konunun "Darwinizm-ciler" tarafından açığa çıkarılacağı, karşıt görüşte olanların da en sert tepkiyi vereceği bir yıl olacağı benziyor. Ancak hiçbirimizin tam olarak kestiremediği, insanların maymunlardan mı geldiği yoksa bir yaratan tarafından mı meydana getirildiği ise hala sırrını koruyor. Nasıl meydana gelmiş olursak olalım, gerçek olan bir şey var ki; bilim, ışık tuttuğu, aydınlatıldığı noktalarda asla yanılmıyor!

Kaynakça:

Kence, Aykut, "Darwin 200 Yaşına Girerken Ülkemizde Evrim Eğitimi", *Odtülüler Bülteni*, Mart 2009, Ankara, sf. 6-7

<http://www.geocities.com>

<http://www.radikal.com.tr>

<http://www.populerbilim.com.tr>

<http://www.darwinyili.org>

<http://tr.wikipedia.org>

<http://dw-world.de>